

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti. VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	4 kor. — hal.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝANSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	2 „ — „		
Na štvrt roka	1 „ — „		
Jednotlivé číslo 6 halierov.			

Hospodársky vývin Uhorska.

Hovorí sa, že každá liška svoj chvost chváli. Aby tedy nikto nemohol proti nám použiť toto príslovie, vyhodiac nám na oči, že preto chválime hospodársky vývin Uhorska, jaký vlasť

Česi sú neni ani najmenej priateľmi vlasti našej, a tak tedy, keď oni pochvália vývin jej, môžeme byť presvedčení, že to nerobia z púhej zdvorilosti, lež že je to neodškriepiteľná pravda.

Svážanie.

naša dosiahla pod liberálnou vládou, lebo sme aj sami liberálneho smýšľania, podávame tu úvahu o hospodárskom vývine, ktorá bola najnovšie uverejnená v jednom českom časopise. Jako vieme,

Český časopis «Hospodársky list» nasledovne píše o hospodárskom napredovaní vlasti našej: K hospodárskemu vývozu Uhorska prispievajú zvlášte šťastné voľby odborných ministrov

orby a obchodu. Jakých zásluh si získal o uhorskú tržbu minister Baross? Jakej popularite sa teší terajší minister orby Darányi, zvlášte u malého roľníctva. Poľnohospodárske záujmy Uhorska nemôžu byť lepšie, účinnivejšie opatrované, ako za vlády ministra Darányiho, ktorý so sebavedomou energiou postupuje pri prevádzaní svojho čisto uhorského programu.

Takých ministrov máme príčinu Uhrom závideť! Uhorské ministerstvo orby venuje veľkú pozornosť nielen pestovaniu chlebovín, ale aj pestovaniu konôp, ľanu, hodvábu, chmeľu a iných surovín priemyslových.

Roku 1899. bolo pestované konôp na 140.000 do 145.000 jutrách; dostalo sa asi 500.000 metr. centov konôp a asi toľko konopného semena.

Ľanom bolo posiaté r. 1898. asi 24—25 tisíc jutár a dostalo sa 65—70 tisíc metr. centov ľanu.

V krajinách, pod korunu uhorskú patriacich, bolo priemerne sobraté hodvabných zámotkov.

		v cene
roku 1895.	1.115.880 klgr.	1.105.995 zl.
• 1896.	1.625.282 >	1.424.068 >
• 1897.	1.330.884 >	1.642.911 >

Rozšírenie dochovávanie hodvabníkov veľmi napomohlo stúpanie ceny surového hodvábu. Roku 1896. stál 1 klgr. 6-19 lír (1 líra = 40 kr. v zlate), roku 1899. stál už jeden kg. 10-60 lír. Zámotkov bolo sobrané v Uhorsku roku 1899, do 1¼ milióna klgmov. Roku 1899. založená bola štvrtá pradelňa na hodváb asice v Győri. Teraz spradie sa v uhorských pradelňach asi 60.000 klgmov hodvábu a robotníkom vyplatené býva asi 500.000 zl. mzdy.

Účinnou podporou vlády obnovovanie fyloxérou zničených viníc rýchle postupuje. V Uhorsku obnovené bolo:

roku	hektárov
1892.	23.394
• 1893.	24.252
• 1894.	29.104
• 1895.	31.789
• 1896.	36.053
• 1897.	41.369

Roku 1898. bolo v Uhorsku 395.000 jutár viníc, z toho asi 111.000 jutár novo založených viníc. Roku 1899. bolo obnovené asi 15.000 jutár viníc.

Veľkú starosť venuje uhorská vláda chovu dobytku vôbec a chovu koní zvlášte.

V krajinách pod korunu sv. Štefana patriacich bolo:

	r. 1884.	r. 1895.
koní	1,997.355 kusov	2,308.457 kusov
rožn. dobytku	5,592.873 >	6,738.365 >
oviec	11,180.841 >	8,122.682 >
prasiec	5,554.130 >	7,330.343 >
kozí	367.073 >	308.810 >

O sošľachtenie fajty postarané je všade, asice tak o sošľachtenie koní, jako aj o sošľachtenie rožnej lichvy. Minister Darányi použil roku 1899. z fondu na dostihy 168.000 zl. na podporu pozdvižnutia chovu koní na menších statkoch roľníckych. Vláda zaopatřovala r. 1899. roľníkom čistokrvných bujakov: dovezené bolo v menovanom roku 200 bujakov pinzgauských a vláda kúpila pre roľníkov 1319 plemennákov v Uhorsku prichovaných.

Podniky tieto majú skvelý výsledok; chov koní a hovädzieho dobytku valne rozkvitol.

Veľmi dôležité je v Uhorsku mliekárstvo. Roku 1899. bolo 146 mliekárskych spoločenstiev.

Tieto mali roku	členov	odviezli mlieka litr.	vyrobili masla kilogr.	dôchodok v zlatých
1897.	2.767	4,790.132	191.254	268.641
1898.	10.402	10,531.407	429.838	576.728
1899.	15.357	22,147.144	878.174	1,068.601

Veľkú zásluhu si získalo ministerstvo orby o zachovanie a povznesenie chovu ošípaných. Vládou bolo rozdané r. 1897: 743, r. 1898: 1400, r. 1899: 1148 plemenných kancov. Po veľkých ztratách, ktoré uhorské roľníctvo utrpelo pádom dobytku, stará sa uhorská vláda s veľkou energiou o zdokonálenie a múdre liečenie ošípaných.

Nákazou padlo v Uhorsku:

roku	koní	lichvy	oviec	ošípaných	v cene zl.
1891.	6.268	10.024	34.461	54.590	806.838
1895.	10.500	15.578	28.701	455.848	9.576.365
1896.	10.496	14.599	30.977	708.137	13.393.240
1897.	10.358	14.202	67.913	399.858	8.796.314

V Uhorsku je teraz systematisované 719 zverolekárov a to 102 štátnych, 399 právomocenských, 198 obecných a 182 okresných. Roku 1899. bolo obsadené z týchto miest len 645 a to hlavne preto, lebo právne pomery zverolekárov v Uhorsku dostatočne sriadené neboly. Teraz sa postarala ohľadom tohoto uhorská vláda zákonom.

S vývojom chovu dobytku postupuje aj pestovanie zelenej krmy, ktorej bolo r. 1899. skosené dateliny a lucerny asi 18 miliónov metr.

centov, krem toho dorobilo sa repy 38—39 miliónov metr. centov.

Chov drúbeže podporuje vláda zaopatrovaním usľachtilých kohútov; z týchto rozdala roľníkom r. 1899. do 3000 kusov.

Minister orby urobil pre drúbežníctvo dôležité opatrenie, aby mliekárske spoločnosti opatrovaly aj odpredaj vajec. Vládou vyslaní odborníci poučujú mliekárske spoločnosti o ukladaní a balení vajec k vývozu.

Z Uhorska bolo vyvezeno vajec:

roku	metr. centov	v cene zl.
1895.	242.753	8,739.000
1896.	290.183	9,431.000
1897.	321.719	10,456.000

Ministerstvo orby založilo vzorný včelín, ktorý je spolu praktickou školou včelárov. Príčinám krajinského inšpektorátu byly založené rybárske spoločnosti ku zveľadeniu rybárstva v Dunaji a Tise. Regulárne prevádza sa rybárstvo v 34 veľkých rybníkoch, obsahujúcich spolu 3344 jutár. Pri vývoji domáceho rybárstva stále klesá dovoz rýb z cudzozemska.

Slovo k rodákam.

Vlastná chvála nemá vône. Vyjadrujú to ešte drsnejšie, tvrdiac, že ona viac, ako neprijemne páchne, a koniec-koncov je to aj pravda. Skutočne hnusí sa už svetu onen škrek, ktorým chatrné ľudárstvo vraj svoju slávu, svoje vraj víťazstvá každodenne roztrubuje. Zvuku-hluku, tresku-vresku viac než na dostač, skutku ale a príčiny nikde. Lebo veď teatralistické ťaženia ľudárov po volebných okresoch skutkami pomenovať nemožno, pretože celé dejstvom na nich zničoho inšieho nepozostáva, ako len z prázdnych, a tak nerozumných rečí.

Herci-kaukliari všade sú tí sami. To je zrejme, neodškriepiteľné, lebo veď príklady svedčia. Kňaz, kaplán, alebo kňazi, kapláni a rectori, vyzvaní ústrednou správou, pozvú ľudárov do okresu. Ľudárske plátky trúbia, bubnujú: vrešia o novom víťazstve ľudárov, bárs ľud ešte nič o ničom nevie. No vrele, snažne, dôrazne požiadané kňazstvo okresu pousiluje sa známou nótou, známym spôsobom o to, aby jedných podvodom, že viera je napadnutá, iných sľubami a zas iných hrozbou donútili k tomu, aby sa na istý čas a isté miesto dostavili. Že je pri tom mnoho povolaných, ale málo vyvolených, totiž voličov, to ich ani najmien nemýli. Hlavné je množstvo, nech už ono bárs z koho pozostáva. Dobré sú i ženy i deti, len nech ich je hŕba a ľudárstvo je ratované.

Tu pravdomluvné (?) časopisy ľudárske začnú nové chválospevy a neočate sa vystatujú, že veľskery ľud horí, žije a mrie za ľudárov. Jestli je to dobroverný sebaklam, tak ľutujeme mužov ľudárskych, lebo veď sú spoluobčania; jestli je to ale kortešský zjavný podvod, tak ich zatracujeme, lebo to nie je hodným Uhrov a kresťanov, za ktorých sa oni — sotva zaslúžene — ustavične vystatujú.

No uhorský ľud náš rád ešte ide na diváky, keď ho to nič nestojí a keď pritom nič nezamešká. A starajú sa ľudári o to, aby ten ľud nič nezameškal, preto vydržiavajú shromaždenia v nedele a sviatky, uvádzajúc nové bohoslužby ľudárske. Tá istá tlupa prázdnořečníkov v ten samý sviatočný deň i tri shromaždenia *kortesačne* vydrží. Každé z nich aspoň dve-poltreť hodiny trvá, málo čo menej cestovanie, a tak na sviatočné bohoslužby nezbudne kočujúcim kňazom ani len okamih. Ľud vidí neslušné zameškanie povinností stavu a v duchu trnie nad tým, a zhrozí sa nad tým, že nie — ako za starodávna — kupci a peňazomenci vodreli sa do chrámu, ale kňazia opúšťajú ho, aby i v deň sviatočný za svetskými veciami, za ziskom, svetskou mocou a slávou sa hnali. Ozaj kresťanské to počínanie!

Toto je zovnútorá forma ľudárskych shromaždení. Už ona je neslušná, nemiestna, zavržlivá, no a ešte jej obsah! Reči, tie samé, falošné, prázdne reči. Chvastanie sa výdobytkami, ktorých alebo ani len nihto, alebo ak sú, sú výdobytkami iných. Toľko ráz to otrepávajú, že už i vrabce o tom čvirikajú. Vždy, všade jedno a to samé. — Predseda — zavše hrdina kríža a viery — otvorí zasadenia. Konštatuje že Ferdinand Zichy založil ľudovú stranu. (O Lepsényimu mlčia; za toho sa už i sami hanbia, trebárs on bol kalafaktorom ľudárstva). Zaznamená, že sa ľudárstvo zmáha a dnes-zajtra mu bude Uhorsko malé, preto zaujme aj Čínu. Reč predsedova tedy: slová, prázdne slová, bez základu a pravdy. Za ním vystúpi ľudársky ablegát, aby sa honosil, čo všetko on a jeho súdruhovia na sneme vykonali. Reči, prázdne reči. Verejná mienka to vie veľmi dobre, čo oni tam vykonali.

Reči: hluk, krik, nádavky, osočovania, upodozrievania, no a pár súbojov a jestvovanie ľudárov je opísané. Oni ale vždy nájdu, čím sa neoprávnené chvastá. Čo dobrého urobil snem — i proti vôli ľudárov, — keď je to krajine a občanom prospešné, to vydobyli, vybojovali, previedli oni — ľudári. Vyše tristo krajinských zástupcov ako by ani tam nebolo bývalo, čo je dobré, to vykonali šestnásti ľudári, — nekonečná skromnosť a príkladná úprimnosť je to, ktorú by ľudári, keď by to tak väčšina snemová spomenula: židovskou neočatostou nazvali.

Tretí rečník potom už na základe predrečníkmi spomínanom, kortešuje za svoju stranu a hneď aj žiada prisahu od poslucháčov, že sa im telom i dušou oddajú. Sľubuje im hory-doly, slnko i dážď, teplé i chladné počasie, vôbec čo si len srdce a duša žiada. Ľudári majú všetko a dajú všetko. Nebo i zem, bohatstvo i slávu, dobrobyt i zdravie, ba i večné blahoslavenstvo. Nuž duše čo chcete ešte viacej? Prisahajte ľudárom!

Po tomto predseda s nadšením a chválospevmi zaznačí, že tento okres, ako všetky ostatné, je ľudársky, a že pri budúcej voľbe ani len ministerský predseda Széll mandátu nedostane, a len samí ľudári budú na sneme; preto keď už nebude nadostač kňazov a kaplánov, pár okresov sa ešte i rektorom, kostolníkom, zvonárom a mendikom dostane.

Nuž bolo by to dosť žartovným a smiešnym keby nebolo natoľko smutným a ponížujúcim. I vlasť i kresťanstvo zaslúžily by viac vážnosti a úcty. Veď politiku predsa nie chlapi, nezralé deti, lež mužovia sú povolani prevádzať, a politika je nie detskou hračkou, lež vážnym, dosahuplným výkonom štátneho a verejného života. A ľud, ktorý mozoluje, platí majetkom i krvou, trpí a čaká, úfa i dúfa: zaslúži, aby sa svedomiti mužovia vážne, rozsahne a svedomite ho zaujímali. Z vážnych vecí žarty, hračky a komédie prevádzať môže len iba hlúpy alebo podliak.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Oslávenie 900ročnej pamiatky kresťanstva a svätá uhorská koruna. Jako vieme budúceho mesiaca budú veľké slávnosti na oslávenie 900ročnej pamiatky kresťanstva v Uhorsku. Medzi iným jednotlivé kruhy chcely oslávenie tejto pamiatky zvýšiť aj tým, žeby bola svätá kráľovská koruna na deň sv. Štefana vystavená v Matiašovom chráme v Budíne. Prevedeniu tohto plánu ale kladú sa do cesty veľké verejno právne ťažkosti. Kráľovskú korunu totižto bez privolenia kráľa, bez rozhodnutia snemu a bez spolúčinkovania strážcov koruny neslobodno odnieť s miesta, kde je uložená a tak ju tedy nemožno ani verejne vystaviť. K tomu ale niet výhľadu, žeby snem len preto zasadol, aby privolil, žeby kráľovská koruna bola vystavená, bez čoho ani predsedovia snemovní ani strážcovia koruny nesmú pečate strhať a korunu vziať zo skryne.

Že koruna nebude pri 900ročnom jubileume kresťanstva verejne vystavená, toho príčinou sú, jako to každý nepredpojatý pozorovateľ vidí, jedine verejno-právne ťažkosti, ktoré premôcť je nateraz veľmi ťažko. Vzdor tomuto ale ľudová strana aj túto okolnosť používa za zbraň proti liberalismu, tvrdiac, že jedine liberalnosť vlády

je na príčine tomu, že pompu 900ročnej oslavy kresťanstva nemožno pozdvihnúť vyložením koruny.

To je už skutočne škarede od ľudovej strany, že zato, v čom chybili usporiadatelia slávnosti, robí zodpovednou vládu. Keby usporiadatelia slávnosti boli zavčasu požiadali vládu o to, aby porobila potrebné poriadky, žeby svätá koruna bola na deň sv. Štefana vyložená, vláda by dozaista bola zadala návrh zákona, ktorým sa povoluje vystavenie koruny. Tento plán im ale len teraz sišiel na rozum, keď sa už viac nedá previesť, a aby svoju chybu nejak zakryli a okrášlili, vinu zvalujú na vládu a na liberalismus, ktorý vraj nedovoľuje vystavenie koruny. Nuž hľa takáto je tá ľudárska pravda!

Naša monarchia a Čína. Čínske udalosti nemajú starosť zapríčiňujú aj našej vláde. Europejské mocnosti musia ochrániť v Číne bývajúcich svojich kresťanských poddaných, čo sa dá iba tak previesť, keď ta vyšlú dostatočnú vojenskú posádku. Ponevadž sa všetky europejské mocnosti chystajú k výprave do Číny, nemôžeme ani my zaostať; len to je otázka, koľko vojska máme ta zasláť. A práve táto otázka je, ktorá zapríčiňuje toľké hlavy bolenie našej vláde, lebo vystrojenie vojska do Číny stojí mnoho peňazí, a my ich nemáme veru na zbyť. Na vládu teraz čaká tá ťažká úloha, aby vojenské kruhy prímala k tomu, žeby do Číny predbežne len toľko vojska zaslaly, koľko vyžaduje auktorita monarchie a nerobily zbytočné náklady.

Zákon o pomocných pokladniciach pre hospodárskych robotníkov vstúpi do života 1. januárom budúceho roku, súčasne vstúpi do života aj zákon o soštatnení zverolekárstva.

Z Číny dochádzajú teraz úplne protirečiace si zprávy. Posledne, o čom sme sa aj my zmienili, hovorilo sa, že v Pekingu bývajúci kresťania spolu aj s vyslancami europejských mocností sú do jedného povraždení. Najnovšie chýry hovoria zase, že vyslanci sú ešte všetci pri živote, ba že ani životy ostatných kresťanov nie sú natoľko ohrozené, jako to hovorily posledné zprávy. — Teraz tedy nevedno, jako stoja veci v Číne; nevedno, či sú kresťania už povraždení, a či sa ešte nachádzajú pri živote. Jedno je isté, že všetci Číňania bez rozdielu sú nepriateľmi kresťanov, a jak ich dosiaľ nepovraždili, to spravili len z vypočítavosti, nechcejúc proti sebe popádiť celú Europu.

Nech stoja ale veci jakokoľvek, jedno je isté, že sa Europa nemôže dívať na beh vecí v Číne so založenými rukami. Europejské veľmoci poverily Japonsko, aby vtiablo do Číny s väčšou vojenskou silou a prekazilo prenasledovanie kresťanov. Japonsko môže najľahšie vrhnúť čím väčšiu vojenskú silu do Číny, za prvé preto, že nepotrebuje mesiace po mori plaviť vojsko a za druhé aj preto, že japonskí vojaci najľahšie znesú čínske podnebie a najľahšie prenesú neresti, spojené s postupovaním po neschodných čínskych cestách.

Z Afriky. Čínske udalosti celkom odtiahly pozornosť Europe od afrikánskeho bojišťa, kde sa posledne ani nič zvláštneho neudalo.

L u d á r o m.

Jak málo vám treba ku triumfu,
 Jak ľahko sa uspokojíte dáte :
 Kde vás ztrpia, — mniete, že ste doma,
 Nepomysliac, že trúdi ste v kláte.
 Keď pár mužov — hrba žien a detí,
 Na diváky, ktoré chodia zdarma:
 Vám sa tak zdá, že ste smerodajných
 Do jedného spriahli mužov jarma.

Veľkých pánov lichotivé slová
 Keď počuje ľud náš pospolitý:
 Hneď hotový na slávu je volať,
 No úsudok pravý drží skrytý.
 Prehľadne vás, — daromná pretváрка —
 Zná úmysel váš i chuťky vaše:
 Trpí, čaká, — vie, že príde raz čas,
 Kde vám horkej navarí on kaše,

Len ho mámate, — len ho stvite, búrte,
 Príde raz čas tvrdý porátania :
 «Dies irae» čas odmeny: hrobu,
 Z ktorého niet viacej z mrtvých vstania.

Obecnia príslušnosť zadovážená prijatím do sväzku obce.

O prijatie do sväzku obce, tedy o to, aby niekto bol prijatý medzi riadnych obyvateľov obce, a tak aby bol účastným práv a tiarch ich, možno sa dvojakým spôsobom uchádzať u predstavenstva obce.

Asíce osadením sa a bez osadenia sa.

Jestli že chce byť niekto prijatý do sväzku obce pomocou *osadenia* sa, môže sa, počítajúc od osadenia sa pred uplynutím 4. rokov a po uplynutí 2. rokov uchádzať písomne alebo ústne cestou obecného predstavenstva k obecnému zastupiteľstvu, načo ho obec hneď môže prijať do svojho sväzku. Prijatie ale nemôže odoprieť, jestli že osadený býval stále už dva roky v obci; jestli že behom tohoto času platil obecnú daň, alebo jak takej niet, iné verejné farchy *ustavične* snášal; jestli že nepadne pod výnimky v 26-tom čísle udané, totižto že sa proti osádzajúcemu dokáže, že je pre zločin alebo zo ziskuchtivosti pochádzajúci prečin právoplatným výrokom pod obžalobu postavený; jestli že nenie vstave bez pomoci obce udržať sa a konečne, jestli že neni vstave preukázať mravné vysvedčenie z tej obce, kde dosiaľ býval

Obecnia príslušnosť dá sa zadovážiť aj bez *osadenia* sa. Jestli že prijatie do sväzku obce taký prosí, ktorý hneď pri osadení sa chce zostať riadnym členom obce, tedy kto sa uchádza o prijatie do sväzku obce bez osadenia sa, nad tým, s vytvorením všetkej ďalšej apelácie rozho-

duje obec, a jestli že patričného prijala do sväzku, o tom upovedomí predstavenstvo tej obce, z jej sväzku patričný vystúpil, aby bol z radu občanov vytretý, ponevác nik nemôže patriť odrazu do sväzku dvoch obcí.

Poplatok za prijatie do sväzku obce.

Ponevác je v krajine mnoho takých obcí, ktoré majú značný majetok a tak vstave sú obyvateľom svojim rozličné výhody poskytnúť; ale aj od tohoto odhliadnuc, slušné je, aby ten, ktorý je prijatý za riadneho občana obce, na verejné ciele istú summu obetoval: obce majú právo istú taksu žiadať za prijatie do sväzku, a taksu túto určia v štatútoch, potvrdených stolicou.

Ale nielen Uhor, lež aj cudzozemský poddaný má právo v obci bývať, tam sa osadiť, ba môže byť prijatý aj do sväzku obce.

Jestli že cudzozemec stále chce bývať v uhorskej obci, povinný je to oznámiť, a jestli preukáže, že je vstave seba a rodinu svoju stále bez obťaženia obce udržať, iba v tom páde možno mu odoprieť privolenie k bývaniu, jestli že obec má nejakú základnú námietku proti jeho mravnosti; aj v tomto páde ale patričný má právo ospravedlniť sa.

Jestli že cudzozemský poddaný po trojmesačnom pobyť v obci, napriek vyzvaníu obecného predstavenstva, neoznámí ten úmysel, že tam chce

bývať; dopustí sa prečinu, za ktorý ho môže administratívna vrchnosť trestať pokutou po 600 korún a jestli že napriek vyzvaniu, neoznámiač úmysel, že tam chce bývať, alebo nedostanúc k tomu privolenie, aby tam býval, nechce sa vzdialiť, aj policajne môže byť prinútený k odstráneniu sa z obce.

Cudzozemský občan môže sa uchádzať o právo osadenia sa pod tými podmienkami, ktoré zákon určuje pre domorodých, jestli dokázal, že dva roky stále tam býval a slušne sa choval.

Cudzozemský občan prijatie do sväzku obce môže si zadovážiť len pod podmienkou zadovázania si uhorského občianstva, a obec môže mu postaviť do výhľadu prijatie do sväzku obce, jestli že v krajine už 5 rokov býval, pofažne jestli si zadovážil uhorské občianstvo.

Na ústnu alebo písomnú prosbu jednotlivcov, taktiež aj na vyzvanie vrchností obec povinná je vystaviť vysvedčenie o príslušnosti alebo záležitosť cieľom ustálenia príslušnosti vrchnosti predostref.

V záhadných otázkach príslušnosti rozhoduje:

1. medzi malými a veľkými obcami toho samého okresu v prvej inštancii slúžny a v druhej inštancii veceispán;

2. medzi malými a veľkými obcami jednej právomocnosti v prvom rade viceispán a v druhom rade administratívny výbor právomocností.

Proti rozhodnutiu viceispána vynesenu v druhej inštancii, jestli že je rozchodné od rozhodnutia hlavného slúžneho, možno vždy apelovať k administratívne mu výboru, jestli že sa ale obe rozhodnutia shodujú, len v tom páde možno proti nim apelovať, jestli bola patričnosť ohľadom celého okresu odopretá; trefostupňové rozhodnutie administratívneho výboru, jestli že ustálilo príslušnosť, je delifinitivne platné. Proti administratívny m výborom v druhom stupni vynesenu rozhodnutiu, jestli že sa nesrovnáva s rozhodnutím prvého fórama, možno apelovať k ministrovi vnútra, jestli že ale administratívny výbor súhlasne s prvotriednym fórumom obecniu príslušnosť ustáli, ne- nie možno proti nemu apelovať.

DOPISY.

Lisková, dňa 7. júla.

Veľactený Pán Redaktor!

Opatrný hospodár, keď z jari zaseje svoje role, vzdychne k Pánu Bohu, aby požehnal a rozhojnil jeho prácu a ustávanie. Ale takýto hospodár sa aj nesklame v Ňom nikdy. Predbežne v našom chotáre to vyzera dost dobre, tak že ak nepride nejaká nehoda, mô-

žeme očakávať dobrú úrodu. Žitá sú pekne vyvinuté, jačmene a ovsy tiež dobre odrástly, švábky a kapoty sú dosiaľ výborné. Len prvé trojky toho roku byly chybné, a to preto, že máj zväčša bol suchý a tu i tu mrazy jej tiež škodily a tak sú len strednej úrody. Prvé trojky sú už vo vostrbách ponkladané a to pri peknom počasi

Prvým júlom sme mali také horúce dni, že dávno nebolo takých. Ešte i v chládku bolo 27 stupňov teploty. Predvideli sme hneď, že po takej horúčosti budú búrky, tak sa aj stalo, lebo už po treťi deň ustavične hrmá, blíska sa a dažde prechodia. Korytá potokov a Váhu sú už plné vody; pltníci majú dost daromnej roboty, keď je nie plť dobre pribitá, voda ju vezme a chudáci sbierajú drevo sem-tam po Váhu.

Pri takom peknom počasi, začali sa aj kúpele naplňovať, ale ako prší to tiež seklo a panie doma sedia až sa vyjasní a obschnú chodníčky. Z Budapešti nám prišli skoro všetci naši chlapi domov, že vraj tam niet roboty že fabriky stoja. Ale to nič nerobí, keď nie v Budapešti tak doma majú dost roboty vo fabrikách a po horách. Zo zdravotného ohľadu sme dosiaľ dobre, nepanuje teraz žiadna choroba. Ľudia tiež nemrú; ba od jedného pohrebu k druhému aj zabudneme, že niekto zomrel. Ručím za to, že toho roku bude o mnoho viac narodených ako zomrelých.

S Bohom

Liskovan.

Poltár, koncom júna.

Slavná Redakcia!

Chytám pero do rúk
A chcem vám dať vzhľadnosť,
Že druhú sobotu
Mali sme my slávnosť.
Pán dôstojný biskup,
Konal svoju prácu,
Chodil v svojich cirkvách
Končil visitáciu.
A tak prišiel aj k nám,
Jako my stojíme,
Naše náboženstvo,
Či si netupíme.
A tak vám chcem sdeliť,
Čitatelia ctení,
Jako v našej cirkvi
Bol on uvítaný.
Banderium na koňoch
Ta išlo pre neho,
V uhorskom obleku,
To sa len tak skvelo.
V prednom koči išiel
Náš inšpektor ctený,
A za ním na štvorke
Pán biskup dôstojný.
Za tým ale išlo
Ešte viacej pánov,
A potom zastali
Pred ozdobnou bránou.

Brána bola veru
Krásne zhotovená,
Kvietim a ružami
Pekne ovenčená.
Pri bráne dievčence
Vo dvoch radoch stály,
Ktoré ho pekným
Vinšmi privítaly.
Od pána notára
Bol pekne vítaný,
Veru so všetkých strán
Blaho mu želali.
Odtiaľ za zas pohli
A išli do fary,
Tam ho náš pán farár
Pekne uvítali.
Potom na druhý deň
Šiel do chrámu Pána,
Kázal peknú kázeň
Iba z pred oltára.
A po službách Božích
Tašli zas do fary,
Na veľkom obede
Všetci účasť brali.
Potom keď už bolo
Všetko pri poriadku,
Sadli si do kočov,
Pán biskup po predk...

A v peknom poriadku,
Jak sme ho prijali,
Ešte krajšie potom
Sme ho sprevedili.

Päťadväsať rokov
Uplynulo tomu,
Jak pán biskup u nás
Končil prácu svoju.
Ferko Dananay.

Dolný Liptov, začiatkom júla.

Vysokocetný Pan Redaktor!

Po malej prestávke chcem zas voľačo sdeliť vet. obecenstvu. Prosím vás, ale mi odpusťte, keď tento môj dopis bude so všelijakých noviniek sobsieraný. Bielopotocky, ktorý od mladosti kalendáre robil, chodieval peš navštevovať rodinu a priateľov svojich; pritom skúmal a pozoroval hviezdy, aby vedel aký čas má písať na budúci rok. Prihodilo sa mu jedon raz, keď išiel navštíviť svojho bratranca do Veľkej Štiavnice, že mu prišlo ist cez liskovské lúky, tu ho napadli hájčovia a už mu chceli kaput vziať preto. Tento ináčej veselý chlap hneď si pomohol, sputujúc sa ich: „Či ma vy poznáte, kto som ja?“ „Veru nie,“ bola odpoveď. „Ja som ten, čo kalendáre robí, jestli mi vezmete môj kaput, ja napíšem do kalendára, žeby vaše pole kamenec vybil.“ Teraz ho hájčovia prosili, aby sa len nehneval, že aby už išiel aj po tej najväčšej tráve. Salva sa tiež nahneval na Liskovanov preto, že neboli s ním na Hlinku pri poslednej voľbe a hľa! napísal do jeho kalendára búrky v júli pre liskovský chotár.

Po iných obciach sotva začnú peniaze robiť, už ich žandári chytia; u nás je to inak. Oznamujem hneď najbližšieho môjho suseda Kohúta, že tento zo syra robí peniaze. Na Lúžnom, Osade a troch Revúcach tohto roku z dreva robia peniaze. Nemecko-Lupčania na Magurke zo zlata, striebra a antimonu robia peniaze. V Rybárpoli akýsi žid dal fabriku spraviť a z okolitých obcí tam z bavlny a vaty deti robia peniaze.*)

Najnovšie je to, že v Liskovej dosiaľ bol len jedon farár, jedon krémár a jedon rychtár. Teraz v tak veľkej obci musia vraj byť traja farári, traja krémári a traja rychtári.

Tomuto všetkému je svedok *Ondrej Mnich.*

Rodinný kruh.

V. Rozumkovanie starého otca.

Istý majetný starý gazda mal viacej synov, dcer, a tak viac zaťov a neviest.

Jednoho času sa všetcia sobrali, navštívili starca a takto mu riekli:

— Sladký náš otecko! Dobrotivý Pán Boh vám poprial vysokého veku. Ani prozreteľnosť Božská, ani žiadon človek nemôže žiadať, aby ste aj naďalej pracovali. Už ste sa, chvalabohu, dost nestrápani! s dobrým prospechom, prečo by ste sa ešte ďalej trápani? My to nemôžeme dovoliť. Tu sme my mladí, budeme pracovať,

*) Šrobárovci pri čertovej kiahnici zo skála robia peniaze.

vy otecko môžete žiť na pokoji, jako sa to na starého človeka patrí.

Starec sa na túto reč veľmi zadivil. Porozumel totiž, že čo žiadajú jeho deti? Boli by sa radi podeliť a preto mu odporúčali čestný pokoj.

Preto starec takto odpovedal:

— Deti moje milé! Je to veľmi vážna vec. Prez celý môj život som náležite pretriasal vec prv, nežli som ju vykonal. Teda dovoľte mi, žeby som si túto poslednú snáď aj najvážnejšiu vec premyslel. Po dvúch mesiacoch vás zavolám a vtedy vám poviem, jako som sa rozhodnul.

Dva mesiace rýchle uplynuly. Dietky pospiechaly k otcovi, ktorý im takto riekol:

— Za tieto dva mesiace som veľa skúsil a sa naučil. Vypočúvajte ma.

— V mojej zahrade bolo jedno vrabčie hniezdo, z tohoto som vybral mladé a zatvoril do klietky; túto ale postavil som na to miesto, kde bolo hniezdo. Starí vrabci hneď žalostne čvirikaly. Pošly, ustávaly sa a potom sa navrátily, aby svoje mladé prez dróty krmily a napájaly. Tak to išlo so dňa na deň, aby svoje mladé v zajatí čím najkrajšie vychovaly!

— Jak krásna, jak utešená je to vec — pravily dietky.

— Ale to má aj pokračovanie . . .

— Oh, tak by sme to radi počuli.

— Aj ja som bol vtedy veľmi zvedavý na dačo. Preto som nastavil klepec a pošťastilo sa mi obidvoch starých chytiť.

— Úbohé staré vtáčky!

— Teraz som vypustil mladé vrabce a zatvoril som staré do klietky . . . Mladé letely ďalej — a nikdy sa nevrátily!

Deti nemo načúvaly slová starcove, ktorý pokračoval:

— Staré začaly hladovať, smädiť. Čvirikaly srdcolumne, ale darmo. Nemal ich kto vyslúchnuť. Po slobode lietajúce mladé sa na nich ani neobzrely. Zanechaly ich a ich múk si ani nevšimly.

Deti sústrastne vzdychaly.

— Tak, tak deti moje milé, — pokračoval starec obvejúcim sa hlasom, — ja si podržím môj malý majetok a nepodelím ho. Budem pracovať, pokiaľ vládnem; potom, keď ma Pán Boh už celkom práce neschopným učiní, tak vezmem si sluhu a budem dozorcom majetku. Po mojej smrti naleznete testament. Potom sa deľte, ale bez zvady.

Skutočne ten starec mal na mieste rozum. Múdre rozumkoval!

VI. Dobrý je starec v dome.

Všelijakým spôsobom som etil gazdu Koreňa pre jeho veľa pekných vlastností. S jeho horlivou nábožnosťou a opravdovým srdcom, príkladným rodinným životom zaslúžil opravdu lásku a úctu svojich spoluobčanov. Aj ho mal každý v obci rád. Koreň bol okom obce. Tak

bolo všetko dobre ako on radil. Preto aj hovorievali: „Ale čo povie k tomu Koreň?“ Lebo musí sa nechať, že ku čomu on preriekol, k tomu nebolo treba viac slov! Hojná skúsenosť jeho vždy trafila kliniec na hlavu.

Však ale jedon raz Koreň veľa ztratil predou mnou. Opovážil sa mi povedať o jeho testinej, že: „aby už len táto stará nebola v dome.“

— Ej, ej! Koreňko, — hovorím zarazene, — snáď len nemám brať vážne vaše neobyčajné slová?

— Veru vážne, pane môj! Tak je vrtošná táto, ináče dobrá stará pani, že už počína byť na nevystátie.

— Tak je to Koreňko môj! Dotiaľ trpíme rodičov svojich však hej, pokiaľ oni, zápasiac s tisíc starosťami, dali nám slobodné krídla! Keď potom mnohé práce zničily ich silu, keď od veľa starostí ošediveli a utisnutí sú na našu pomoc, vtedy sú na nevystátie. Hej, Koreňko, jestli aj nám dopraje Pán Boh takého veku dožiť, povedzte mi len, či by vás nebolelo srdce počuť vaše vlastné deti hovoriť: „aby už len tento stavec nebol v dome?“ Mne by sa srdce puklo a smyslím, že to isté by sa aj vám stalo. Nie, Koreňko, nevdojak mi prišli tieto slová do úst! Dobrý je stavec v dome! Staroba, choroba. Aj príslovie to hovorí: že také je to zlé a predsa každý ho žiada! Chodí s veľa nerestami a toto zapríčiňuje, že slová, rady alebo účinky starých sa nám neraz nepáčia. Veľká chyba, že im to dáme na vedomie hrubými slovami. Síce jako ich bolí srdce nad tým. To by mohli najlepšie dosvedčiť tie tajné slzy. Písmo ale radí: „nekarhaj starca, ale ho pros, jako tvojho otea.“ Tak tak Koreňko, musíme trpezlivo prebliadať chyby starcov! Lebo verte mi, veľa stojí stavec v dome! Spozorovali-li ste už tú opravdovú útlocitosť, s ktorou sa vinú starci ku svojim vnukom? Videli ste tú horúcu lásku, s ktorou tie neviniatka na starej matke, alebo starom otcovi vysiia? Sotva sa už vládne nejedon stavec, a predsa berú na kolena živé deti, hrajú sa s nimi, poslúchajú ich, vyprávajú im, slovom, každú ich žiadosť vyplnia. Opravdu, povďačnú detinskú lásku naleznu starci len u svojich vnukov.

Potom či sme nikdy nedostali dobrú radu od skúsených starcov? Jedna rada od dobrého starca viac stojí jako od 100 mladých. Pravda, dobre padla nášmu žiaľnemu srdcu tá potecha starca „nermúfte sa moje milé deti, Pán Boh nám už veľa ráz pomohol, ani teraz nás neopustí.“ Náš zármutok je aj ich; oni s nami nariekajú. Vtedy nás bude veľmi srdce boľeť, keď ich budeme musieť bez nich oplakať.

Jak pokojne idú domáci do práce, lebo na deti pozoruje stavec!

Nevyprávam veľa! Veď aj vy Koreňko tak smýšľate a len okamžitá naruživosť vás popúdila ináč hovoriť, jako to vaše šľachetné srdce cíti!

— Pravdu máte, pane! Nabliadam, že predsa je dobrý stavec v dome.

Kladivo.

BESEDNICA.

Posledná prosba zomierajúcej.

Sdeľuje *Kysučan.*

(Dokončenie.)

Nasledujúcu nedelu Truchlého sľubenica, dobrá Betka nás navštívila... Bola veľmi smutná. Zavolala ma v zabrade na bok pod jedon strom a keď sme si sadly tam na zelenú pažiť, takto hovorila:

— Boriška, počula si, že som dala Vavrinovi Truchlému moju raku?

— Počula som, drahá moja, a také som blažená, že ktorí sa verne vospolok milujú, tí môžu byť až ku hrobu svoji.

— Dievča sa mi veľmi dívalo do očí. Potom po dlhom, dlhom mlčaní takto hovorila:

— Boriška, ty si blažená, že budem Truchlého?

— Blažená, veľmi blažená.

— Veď ty miluješ Vavrina!

— Ctím ho, jako statočného človeka. Jako že by som ho ja mohla milovať, o ktorom istotne viem, že pomimo teba nemiloval nikoho.

Keď sme vyriekli tieto slová, objaly sme sa, vrhly sme sa jedna druhej do náručia a v radosti našej sme raz plakaly, raz sa smialy; potom pýta sa ma ďalej:

— Ty to istotne vieš?

— Betka, to je také isté pravda, že ta nekonečne miluje, jako že Pán Boh načúva náš rozhovor.

Zas ma objala a vybozkávala.

Truchlého svatba sa odbavila. Oni žili prevelice šťastne a spokojne, to sme videli, všetci znali. Že sa takéto hrozny chýr rozniesol, toho príčina nenie iné, len to, že Tlěhubová chcela vyplniť svoj sľub, že sa na mne vypomstí. Čo sa jej aj jakosi podarilo, lebo hľa, zrazu dobré meno počestného človeka a počestnej rodiny zašpinila. Pán Boh vidí, že Truchlý stojí tu nevinne.

Tvár slúžneho po tejto reči sa vyjasnila a rozveselila. Celá záležitosť stála už pred ním čistá. Čierna duša Tlěhubovej pobúrila pokoj v Straticiach.

— Blahorodý pán slúžny, — rečie teraz Vavrin Truchlý — vyznám, že čo Boriška Veselých teraz povedala, o tom nevedel som nič. Nebohá moja manželka často hovorievala, že táto Tlěhubová ešte aj dušu má čiernu. Tak sa mi zdá, že aj jü popudzovala. Ale mne sa nezmienila o tom ani len jedným slovom. Podozrenia alebo žiarlivosti ani len tieň nevznášal sa medzi nami. To som spozoroval, že Borišku obzvláštne miluje a tomuto, a jedine tomuto som privlastňoval, že vo svojich smrteľných okamženiach to žiadala, aby malej sirote sladkou macechou bola Boriška.

— Tlěhubová, počujete toto všetko? — pýta sa slúžny.

— Počujem.

— Majte teda dušu a vyznajte pravdu. . . vidíte, tu je reč o nevinne trpiacich.

Tlčhubová nemo sklonila hlavu.

— Teda len na moje otázky odpovedajte. Povedzte mi, či ste mali príčinu, aby ste pochybovali o počestnom rodinnom živote Truchlého?

— Nemala som.

— Videli ste, že Truchlý bil dakedy svoju manželku?

— Veru, nikdy som nevidela.

— Teda prečo ste zbúrili celú obec. Vidíte, jaký krajinský škandál ste z tohoto spravili?

— Prosím ponížene . . . zlý duch . . . ten zlý duch.

— Jaký zlý duch?!

— Sú bytnosti, ktoré sa len preto narodily, aby neresti vystrájaly. Takáto som aj ja. Chodím, blúdím pomedzi ľuďmi, jako blúdiaci duch . . . Ja ani sama neviem prečo?

— No teda Tlčhubová, zákon sa postará o to, že aby ste za čas nemohli blúdiť. Tu zostanete medzi nami, potom vyľičíme vášho chorého ducha . . .

— Nech žije! — Nech Pán Boh požehná pána slúžneho! — zvolali Stratičania.

Na to povstal rychtár Veselý, pristúpil ku Tlčhubovej a taktó riekol:

— Ty starý diabol. Už je čas, že si padla do klepeca! Ty si bola kliatbou obce . . .

Stratičania ale pošli s radosťou domov a hovorili, koľko nerestí, koľko trpkostí zapríčínuje ten nespokojný kúsok mäsa, ktorý ľudia jazykom menujú.

Stratičanov veľmi mrzela táto udalosť. Šarvátko povstala nie v jednej rodine; mužskí s bnevom vyhrážali sa ženským, že vytrhnú jazyk tej ženskej, ktorá sa ho opováži vystreť.

Nevinne obviňovaná familia obsiahla úplné zadosťučinenie; ale preto zostala jej tam dnu v srdci trpkosť. Takáto rana tak chytro nezacelie. Ľudia cítia, že každý iný majetok možno nazpät dostať, len statočnosť je tá, ktorú keď napadnú: zatieni myseľ boľastnou a tak snadno nezapomenuteľnou ztraton.

Aj svatba sa odbavila, ale v tichosti. Medzi familiami pozdvihla sa oddelujúca stena, ktorú nemohol ešte ani zákon spravodlivosti zbúrať.

Vavrin Truchlý utiahol sa do svojho tichého malého domu. Jako krotká zver, keď ju porania, utiahne sa do hustého kríčka a samotná čaká zacelenie rany. Aj on sa odtiahol od ľudí. Ťažký, veľmi ťažký život mal v Stratičiach. Síce tam sa narodil, tam vyrástol, tam sa stal mužským, tam trávil tak chytro plynúce minúty manželstva, tam je ten brob, ku ktorému ho radosť, trpenie pripojuje. Predsa popudzujúca túžba uchvátila jeho srdce; vyslobodiť sa z tohoto miesta, kde jeho počestnosť napadli. Nie dávno shovorčiví človek stal sa mlčanlivým. Vlasy mu sively, v práci bol ľahostajný, v potýkaní so svetom nedôverný.

Síce rana sa mu mohla zahojiť. Teraz cítil opravdu prečo sa jeho nebohá manželka tak starala. Jeho úbohá

siróta dostala sladkú macochu. To nevinne dieťa ani za okamih necítilo, že jeho sladká matka hnije hlboko pod zemou. Smrť ho vytrhla z náručia matky, ale starosť odoberajúcej sa matky prevládala smrť. Priviazala ju ku iným nádrám. Tie nádra ale byly práve tak nežné, práve také horúce.

Už uplynul rok po tejto búre; aj bociaň priniesol jednoho malého usmievaťúceho sa anjela, milovaného malého bračeka, ale chmáry z čela Truchlého predsa neodletely.

Vzdialiť sa z dediny, táto myšlienka prenasledovala ho so dňa na deň. Ďaleko ísť, ani sám nezná kam? Snáď za more, snáď do inej zeme, medzi iný ľud, len ísť . . .

*

Slnko chýľilo sa k západu a ožiarovalo poslednými paprskami dedinu. Dedina na kraji utešeného údolia zdá sa byť pokrytá rúskou veľbnej tichosti a doznievajúce zvuky zvona vyzývajú obyvateľov k vrúcej modlitbe.

Truchlý sedel tam na dvore, pod veľkou, storočnou lipou. Snáď ju ešte jeho pradedo sadil. Dvoje malých detí, chlapeček a dievčatko ihraly sa na lone matkinom. Truchlý sa modlil . . . Aj deti umlkly, jako by byly badaly, že sa ich dobrý otec s Pánom Bohom vypráva. Keď sa pomodlil, zhlboka si vzdychol.

— Duša moja drahá, — vzdychla bojzlive žena, — či nás snáď nemiluje dobrotivý Pán Boh?

— Miluje, — vetil zronený Truchlý.

— Nuž tedy k čomu táto ustavičná žalosť? Tak ma bolí duša, že sa ty neznáš uspokojiť.

— Aj tomu dôjde čas . . .

— Ale kedy, ale kedy?

— Boriška — a ulapil žene ruku. — Ulož deti, lebo sa mám s tebou vyprávať.

Tie neviniatka už aj driemať počaly. Ich anjeli strážcovia ich uspávali. Žena zanesla ich dnu. Potom s tlčúcim srdcom prišla nazpät . . .

— Boriška, počúvaj ma. Nikdy nebudem spokojný, nikdy sa mi neutíši srdce, pokiaľ tu bývame. Poďme preč odtiaľto. Veď zem aj inde dáva živnosť. Ruku pracovitého človeka aj inde uctia. Poďme odtiaľto.

— Ja som žena, tvoja manželka — rečie smutne Boriška. Dľa nariadenia Božieho musím ta nasledovať. Len potom neobanuj!

— Ďakujem Boriška — vetil Truchlý. Ale ešte neni oslobodené srdce moje od všetkej ťarchy. Sľúb mi, že pokiaľ deti nevyrastú, nepovieme im, že sú macošské.

— Pre Boha, človeče čo chceš?

— To chcem, aby sa tak milovaly, jako vlastný brat a sestra.

— Veď preto sa môžu milovať.

— Človek je slabý. Deti sú ešte slabšie. Srdce mi pukne, keď pomyslím na to, jako nám bolo v dome rodičovskom? Keď sme boli ešte deti a nestarali sme sa o život: milovali sme jeden druhého. Potom? Ale nejdem ďalej vyprávať. My odídeme ďaleko, aj tieto neviniatka

pôjda s nami, lebo cítim, že tu nemôžu byť nikdy blažené.

— Starký, a ty sa nazdávaš, že budeš blažený v cudzine?

— Dúfam drahá moja, že budeme blažení.

V tom sa vrhli jeden druhému do náručia. Oči ženine slzily, muž ale tak cítil, že mu odpadla ťarcha so srdca.

Truchlovci čoskoro odpredali svoj malý majetok. V tej dedine, v tom chotári zostal im len jediný pozemok... Ten hrob, tam v cintoríne. Keď došiel ťažký deň rozlúčenia, sobrali sa a ešte raz... kto zná na jaký dlhý čas... navštívili ten pozostalý majetok. Vzali ta aj dvoje detí. Nech budú v tomto okamihu aj ony s nimi. Veď ony sa nerozpamätajú na tento nárobok. Pokiaľ všetci na pažiť spolu aj s dieťkami...

Potom ešte raz pobozkal Truchlý tú zem, odtrhnul dva kvety a vzal do hrsti zeme... a vydali sa na cestu...

V Stratičiach ich každý počestný človek oplakal. Takto musia ztratit pre zlé jazyky najlepšiu rodinu...

Stratičania ani to nevedeli, kam idú Truchlovci. Neopovážili sa ich pýtať, lebo sa báli na novo poraniť obrazené srdca.

Sme v jednej úhľadnej horno-uhorskej obci, prez ktorú tečie rýchlo spiechajúci potok. Pozdĺž potoka husto jeden popri druhom klepotajú mlyny. Ich kolesá biele peny hádžu v potočnej vode.

V jednom peknom mlyne nalezneme Vavrína Truchlého.

Vavrína Truchlého pekná rovná postava sa skrčila. Hlava mu celkom obelela, zdravá, červená tvár obľadla.

Jako odišiel zo Stratic je tomu veru skoro už dvakrát desať rokov. Najprv len prenajal ten mlyn. Potom mu bol Pán Boh na pomoci a odkúpil ho.

Tak sa stalo jako úfal. Rozlúčiac sa so svojim rodiskom, prišiel sem na druhý koniec vlasti. To chcel, aby v jeho rodnej obci po ňom ani chýru neslyšali. A tak cítil, že tu medzi vysokými vrchami je ešte aj ku Pánu Bohu bližšie. Veril, lebo ho očividome požebnával. Srdce mu bolo pokojnejšie. Búra jeho nádiar utichla. Manželka bola skutočná sladká macocha. Nerobila rozdiel medzi dieťatom a dieťatom. To ani nebadaly, že tam ďaleko, ďaleko... v druhom kraji vlasti je jeden hrob, ktorý kryje matku jedného z nich. Keď prišiel večer a chystaly sa na odpočinok, matka im vždy hovorievala:

— A teraz, dieťky moje, pomodlíme sa za večný odpočinok jednej zosnulej duše.

Dieťky sa mnoho ráz pýtaly:

— Kto je to, za koho sa každodenne modlíme?

— Oh, deti moje, vy ste ju neznaly. My sme ju veľmi milovali, a aj teraz ju milujeme, teda aj vy sa modlite.

A modlili sa. A viac sa nepýtaly, kto je to tá neznáma.

A ich matka sa veľmi premenila. Strasti života, trnúca nádej a bojzlivost zvráskovitely jej čelo. Ale zato má ešte i dnes dobrú vôľu! Nečarala by s hocktorou boháčkou. Veď kto má takých dvoje detí, nech si nestážuje na chudobu.

Dieťky vyrástly a milovaly sa vzájemne. Čo keď rodičia videli, vyjavili im doposiaľ ukryvanú tajnosť, že sú totiž macošské. Dieťky ale riekly:

— Viac nám to už nehovorte, lebo my aj napozatým chceme tak žiť, jako brat a sestra. My máme sladkú macochu. My sme necítili iné, len dobrotu a nežnosť sladkej matky.

Svatba sa čoskoro vydržiavala. Dieťky pošly na svoje bydlisko... Večierkami, keď sa tak pri mesiačku shovárali, ustálili spoločne všetci, že nezomrú, pokiaľ ten hrob nevyhľadajú.

Čo sa aj onedlho stalo...

A hľa, hrob zdobily krásne kvety. Obyvatelia obce, stratické ženičky, ktoré kedysi tak pichľavé trnie zabodly Truchlému do srdca, nasadily kvety na hrob jeho manželky.

Stratičania ešte aj teraz to hovorievajú, že aj macocha môže byť sladkou matkou!

Nebudeme žatí!

Vypráva: Starý známy.

(Dokončenie.)

Jaro zamenilo utešené leto. Spanilosť bolo vidieť, jako pokrýva chotár more klátiacich sa klasov. Čas žehnanej žatvy sa blížil... aj obec sa chystala do druhého, blaženejšieho chotára...

Hlavným náčelníkom skoro boky vystavila zvedavosť, čo bude robiť pánstvo? Našli sa, ktorí sa takto vyhrážali:

— Tuto síce z druhého chotára nepristúpi žiadon človek.

Starším medzi tým predseda neodišiel celkom rozum.

— Veď teda, keď my nechceme pracovať, voľakto to len musí sožať, — riekli.

Pánstvo ticho mlčalo. Ani jedným nariadením neprezradilo, čo bude robiť. Do posledného okamihu dôverovalo, že ľud príde k rozumu. Tak činilo, aby bolo vstave ľud oslobodiť.

Ale ten ľud už nebolo možno k rozumu priviesť. Do radov sa sohnal a stál hotový k odchodu...!

Plačúce ženy, deti obstaly ľud. Tu-tam k modlitbe sopiať ruky spínajú sa k nebesiam.

— Nechodte, pre lásku Božiu, nechodte!

— Čo tam budeš v cudzine robiť, keď aj tu doma vždy v tvojom tieni musíš dohliadať!

Nepomohol už ani plač, ani prosba!

Oni išli... niesol ich smutný ich osud...

Na druhý týždeň ale prišli cudzí robotníci. Ale keď toľko, koľko ich bolo práve potrebné. Lebo pánstvo ešte vždy zdržiavalo prácu... Potom ešte na jedno počítali! Jeho múdrosť predvidela... budúcnosť. Vedelo, že ch...

dáči, tu doma zostavší budú mať veľkú núdzu, biedu. Nadarmo sľubujú tí ľudia, že pošlú domácim svojim na podporu! Ťažko bude sľub tento vyplniť... Uhor je ľahkomyselný... Uhor je bez manželky pol človeka!... Žatva je v najlepšom prúde! Pomalšie, jako inokedy, ale riadne. Aj Slušný je von na poli, pracuje za dvoch ľudí... Jedon raz stretne sa s ním pán.

— Jako sú chudery ženy, a deti?

— Plačú, pane môj a zalamujú rukami!

— Jaká zvesť prichodí o tých ľuďoch?

— Zlá, veľmi zlá. Hrozne sa sklamali. Jedna časť síce dostala robotu, ale není v nej vďaky. — Druhá časť koná tvrdú prácu pri kanáli „Prelož“ ..

Obličaj pánov sa zamračil! Potom trochu rozmýšľajúc riekol:

— Ženské prijem do roboty. Nech príde, ktorá leu môže...!

V obci nastala veľká radosť. Budúcu nedeľu hrnulo sa celé vojsko ženských do kaštiela. Pán a jeho familia prijali ich s útrpnosťou. Jaké všelijaké zťažnosti bolo možno počuť! Že tí ľudia nie sú vstave ani groša poslať do domu. Že, čo vyrobia, prepijú. Mnohí sú tam už na zahynutie. Doktoré ženy zanechaly dom, išly za mužmi. Jedon-dvoja prišli aj domov. V hroznom položení sú tam...

— Teda ženy, tedy do práce! Uľavte vy nešťastie...

Ženy s plačom ukazovaly na svoje malé deti, ktoré priniesly so sebou do dvora. Išly by sme — nariekaly — ale nás nepustia tieto reťaze!

Malá panička kaštiela bez slova, ale pohnutá počúvala ponosy nariekajúcich žien. Privinula sa ku svojej matke, potom jej vyprávala, pekne, ticho a múdro... Tak vyprávala, že aj v očiach matkiných perlily sa slzy...

Veľký dvor kaštiela plný je hemžiacimi sa malými deťmi. Jedno sa hrá v piesku, druhé plie v malej zhradke, chlapani sa hrajú na loďku, o kone. Ozaj pre lásku Božiu čo to môže byť tu...?

Požehnaná pani kaštiela shromažďuje každodenne malé deti z obce do dvora, aby ich matky mohli ísť do práce, chlieb si vyrobiť.

Z pomedzi hemžiacich sa detí, vypína sa jako jedna malá kráľovná — perla kaštiela — rozvíjajúci sa ružový púčok, grófka Eteľka. Jej krásnu, vysokú postavu pokrývajú jednoduché šaty, na jej malej vznešenej hlave sedí veľký slamenný klobúk, s dlhou na zadok vysiacou svetlou stuškou. Chodí okolo detí jako múdra, nežná, ale preto prísna matka. S níma sa hrá, behá; vezme do náručia plačúce malé sedliacke dieťa, ktoré práve teraz spadlo, utre mu krvácajúcu malú rúčku a zaviaže. V poludnie prinesú dobré teplé jedlo. Malá kráľovná sama delí poddaným svojim pariaci sa, jednoduchý, ale zdravý pokrm a aj ona sama okúsi...

Tak to ide so dňa na deň... pokiaľ žatva trvá. Jej rodičia sa s veľkou rozkošou dívajú. Veru takéto panny potrebuje náš uhorský národ; takto by mali vyrásť v panských kaštieloch anjeli strážcovia ľudu, vtedy by bol Uhor... blažený.

Starý slušný práve prišiel s poľa s jakýmsi posolstvom. Keď zazrel medzi deťmi malú paničku, bežal ku nej, chytil jej sňahobielu rúčku a stal sa dieťaťom s deťmi. Tancoval, radoval sa, plakal a prosil požehnanie na paniu kaštiela.

Boli už sožali. Venec priniesli pekne do kaštiela. Ale radosť, veselosť nebola tak čistá, tak všeobecná...

Hej, lebo mnohí chybovali, ktorí by boli mali tu byť.

Pánstvo aj vyjavilo svoj smútok nad tým.

Potom sa navrátili domov aj z obce vzdialení.

Vo svojich ošarpaných šatách, strýznenými údami, žalostivým, kajúcim srdcom tak vyhliadali, jako ktorí sa plavili na búrlivom mori a loď ich sa strokotala...

Nepovedal iný, oni sami s plačom vyznali, že ich hrozne ošudili!

Nielen sľubujúcu plácu, ale ešte ani prácu nedostali. Vďaka by boli prišli domov, ale sa hanbili za svoj účinok!

Potom, keď aj vyrobili dačo! V cudzom mieste je iný život, iné obnšte. Tu doma možno ešte aj chudobu ztrpeť, v cudzine aj dobrá pláca odpláva.

Došla smutná jaseň. Veľká, ťažká starosť spustila sa na domácnosti. Čo bude teraz? A ešte keď dôjde zima! Šťastie, že mohly usporiť dačo ženy, lebo teraz by museli v zúfalstve od hladu zahynúť.

Starý Slušný tak chodil pomedzi zúfajúcimi ľuďmi jako potešujúci prorok. Povzbudzoval ich, zas ich k tomu napomínal, že treba pánstvo uprosiť...

A po ceste do kaštiela vedúcej zas tiabne rad, nie v aviatocenej nálade, lež zronený, pokorený. Znovu ich vedie starý havran. On je aj rečníkom, zaokrúhliac popriženú prosbu obce do toho, aby bolo pánstvo tak láskavé tomuto až ku zemi pokorenému ľudu nejakú zimnú prácu udeliť.

Zadumení, v celej svojej bytnosti sa chvejúci ľudia načúvali túto reč.

— Povedali vám voľajakú bájku o starom havranovi — riedol dosť tvrdo pán. — Že totiž, aby starý havran mlčal, dosť bolo, keď doteraz viedol rad, veru dosť pomali a zaostale. Teraz, — tak vám povedali, — teraz už idú iné časy. Treba vám mladšieho vodcu, lebo od teraz je váš svet. Ja som povedal starému havranovi, že bájka táto má smutný koniec. Totiž mladé havrany sme, rýchle letely síce zo začiatku, ale potom ustanúc, spadly a zahynuly. Aj vy ste odsotili starého havrana, sme, ste vyleteli z obce... Jaký bol koniec? Vy viete...

V izbe kaštiela panovalo hrobové ticho, a ľudia vypukli v blasitý plač.

Čo sa týka vašej prosby, budem sa starať o vyrábanie jedného lesa, bárs, bovorím, ešte som sa nerozhodnul...

V tom okamžení predstúpi malá panička kaštiela. Jako by bol dajaký anjel sletel s vysokého neba, aby sotrel slzy týchto nešťastných ľudí.

— Dobrý môj sladký otcu, — tak prosil tento drahý malý anjel, — odpusť tomuto chudobnému ľudu. Pán sa už nemohol premôcť. Rozžialil sa.

— Choďte pokojne domov ku svojim rodinám, dobrý Pán Boh vás neopustí.

Ľudia sa vzdialili s obľahčenými srdcami. S toľkou láskou, nežnosťou obstali malú paničku kaštieľa, že sa mohla sotva vyslobodiť.

Rúbanie lesa sa započalo. Ľud prosil požehnanie na kaštieľ. Potom prišlo zas utešené jaro! Škovránky, lesy, kvety, ločkanie potoka, šušťanie povetria... všetko... všetko privolávalo robotnému ľudu; „Tu žiť, zat' a zomrieť musíte!“

Zúžitkovanie poodpadúvaného ovocia.

Ovocie so stromu pred úplným dozretím poodpadávané zriedkakedy sa riadne spotrebuje, vychodí na vniroč, lebo sa nechá zhnúť pod stromom alebo najviac že sa soberie a dá sa prascom. A predsa i takéto ovocie malo by sa riadne zúžitkovať.

V lete poodpadávané ovocie už i preto malo by sa denne posbierať, lebo nachodia sa v ňom larvy, rozličných škodlivých chrobákov a červíkov, veď je to ovocie zväčša červivé, a larvy tie z ovocia, jestli sa v čas ne-soberie, vylezú znova na strom, aby v rozpuklinách stromovej kôry prezimovaly a na jar zase ovocie ničily. Obzvlášť gazdinky mali by dbať o to, aby sa odpadnuvšie ovocie každodenne sobieralo, lebo, ako rečeno, takéto ovocie nielen že sa dá dobre zúžitkovať, lež značne zamedzí sa množenie hmyzu v ovocných zahradách.

Najcennejšie sú poodpadávané jablká a dajú sa obzvlášť nasledujúcim spôsobom dobre zúžitkovať. Vezme sa asi za putánu odpadnuvších nahnilých jablák, vo vode sa dobre umyjú a očistia a nahnilé miesta sa vyrežú. Potom sa jablká dľa ich veľkosti na 2 alebo na 4 kúsky rozkrájajú a vložia sa do obyčajného hrnce. Do hrnce naleje sa toľko vody, aby boli jablká ponorené a potom sa nechajú variť, pokým sa nerozvaria na kašu. Uvarená kaša cedí sa cez plátenu vrecko, bez toho, aby sme vrecko stískali, to jest, má sa nechať slobodne vycediť. Do takto vycedenej šťavy pridá sa vždy na každých 8 litrov šťavy jeden kilogramm cukru, a potom sa táto šťava nechá asi za štvrthodinu variť, medzi varením však všetok na povrch šťavy nashromaždený šum sa soberie. Po uvarení sa šťava naleje do širokohrdlých fliaš, fliaše sa dobre zazátkujú a na chladnom ale suchom mieste uložia.

Z hmoty, ktorá po vycedení zostala vo vrecúsku, dá sa pripraviť „rôsol“ či kaša jabľoná. Týmto cieľom vykvapkaná hmota dá sa do cedáka a drevenou lyžičkou tak dlho sa mieša, pokiaľ len trochu šťavy cez cedák preteká. Cedákom pretečená tekutina, ku ktorej sa pridá cukru dľa ľúbosti, nechá sa zase variť, pri čom sa ustavične miecha, lebo by sa inak pripálila. Aby sa táto rôsol dlhší čas udržala pridá sa do nej po vychladnutí na každý kilogramm váhy 5 grammov kyseliny salyci-

lovej, načo sa kaša plní do fliaš, ktoré sa prv dobre vyplácky rozriedeným roztokom kyseliny salycilovej a prikryjú sa pijavým papierom, ktorý sa tiež najprv má namočiť v salycilovej kyseline, na to sa fliaše obviažu pergamenovým papierom.

Podobným spôsobom dá sa urobiť vyborná rôsol ovšem i zo zralých jablák a hrušiek: rozkrájajú sa bez toho aby sa olúpaly, vložia sa do kotlíka a prileje sa niečo málo vody; na to pristaví sa hmota na oheň a nechá sa variť až sa jablká úplne rozvaria. Potom sa kaša cedí sytom, precedená opäť nechá sa trochu povariť a pridá sa toľko šťavy malinovej alebo ostružinovej, koľko treba, aby celý obsah mal peknú farvu. Ešte horká rôsol plní sa do fliaš, ktoré sa vložia do pece — po vysádzaní chleba z pece — čím sa utvorí na povrchu kôra, ktorá zkaže zabraňuje. Dietky tú rôsol meľmi radi jedia a dáva sa im namiesto masla s chlebom a rôsol je o mnoho zdravšia.

Ďalšie zúžitkovanie poodpadúvaného ovocia záleží v sušení. Častokrát vetor zraňa veľké množstvo ovocia, ktoré nenie síce ešte z cela zralé, ale je už vyvinuté. Sobrané poodpadávané ovocie sa preberie, poškodené sa odstráni a zdravé sa krája, na čo sa štvrtky rozložené nechajú na pripecku a potom sa v peci po upečení chleba dosuša. Jestli sa jablká k tomuto cieľu olúpajú, je sušené ovocie tým cennejším a sušenie ľahším; hrušky olúpať není však radno, ba hrušky nenie ani radno krájať. V tomto prípade treba však veľmi dbať pri vykúrení pece, lebo jestli je pec prekúrená, hrušky sa popukajú a šťava vytečie. Usušené ovocie musí sa uschovať v suchu, lebo rado vlahu vťahuje a plesnivie.

Každá starostlivá gazdiná môže si teda v roku, keď je hojnosť ovocia, zásoby ovocia pre viac rokov pripraviť.

CHÝRNIK.

900ročné jubilaum uhorskej r. kat. cirkve v Ostrihome. Z príležitosti 900ročnej pamiatky založenia rim. kat. cirkve a kráľovstva v Uhorsku, dňa 14. a 15. augusta budú v Ostrihome skvelé slávnosti. Poriadok týchto slávností je nasledovný: Dňa 14. augusta. Rano mesto ozdobia zástavami. Popoludní o 2. hod. strelba z mažiarov oznámi počiatok slávností. o 3. hod. slávnostné nešporné služby Božie v hlavnom katedrálnom chráme, ktoré kaločský arcibiskup Juraj Császka odbavuje. O 5. hod. popoludní odhalenie a posviacka novej sochy sv. Trojice postavenej na Széchenyiho námestí; odbavuje ju Karoly Rimély, biskup baňsko-bystrický. Večer o 7 1/2 hod. vyzváňanie na všetkých zvonoch. Po polhodinovom vyzváňaní o 8. hod. hudba na veži. O 8 1/2 hod. všeobecné osvetlenie mesta. O 9. hod. vojenská hudba pochodí hlavné ulice. Dňa 15. augusta. Rano o 5. hod. strelba z mažiarov a vyzváňanie na všetkých zvonoch.

za polhodinu. O 6. hod. vojenská hudba pochodí ulice. O 6 $\frac{1}{2}$ hod. svätá omša vo všetkých katolíckych chrámoch mesta a spolu v kráľ. mestskom chráme maďarská, vo františkánskom chráme slovenská a v chráme vo vizivároze nemecká kázeň. O 8. hod. spolky, korporácie a ústavy pod svojimi zástavami, jako i obecnstvo shromáždi sa na Széchenyiho námestí. Koče pohnú sa ku primasovej palote a ztadiaľ v rade pôjdu pred primasovým hintovom ku bazilike, kde o 9. hod. predpoľudním budú slávnostné služby Božie, ktoré odhavovať bude knieža-primas kardinál Klaudius Vaszary. Počas hlavných služieb Božích v bazilike vonku pod veľkým šiatrom baňsko-bystrický biskup dr Karol Rimély bude slúžiť omšu. O pol 12. hod. na mestskom dome bude slávnostné valné shromáždenie zastupiteľstva mesta Ostrihomu, počas ktorého slávnostnú reč patričný rečník držať bude s balkónu mestského domu. O 2. hod. popoludní budú banketty a popoludní výlet ku „Kovácsi patak“, prípadne na Vyšehrad. Večer o 8. hod. vojenská hudba, zakľúči slávnostný program.

Dvadsaťpäť rokov vyslancom. K peknej slávnosti chystá sa Lipt. Sv. Mikuláš. Práve bude tomu 25 rokov, čo Peter Matúška zastupuje na sneme okres lipt.-sv.-mikulášsky a túto príležitosť použijú voličia ku ováciám svojho ablegáta. Na slávnosť príde Matúška do Mikuláša s viacerými ablegátmi z hlavného mesta.

Sirotskí prisediaci žiadajú si polepšenie platu, a týmto cieľom mali poradu v Segesváre. Tu napísali memorandum, v ktorom poukazujú na to, že platy prisediacích vzhľadom na vysokú kvalifikáciu, ktorá sa od nich žiada, sú nepomerne malé, prosia ministra vnútra, aby plat prisediacích ustálil už od budúceho roku na ročitých 2800 korún.

Pálenie mrtvol v Štýrskom Hradci. Mestská rada v Štýrskom Hradci tieto dni pojednávala prosbu viedeňského, mrtvých páliaceho spolku „Flamme“ obľadom prepustenia istých pozemkov na stavbu jedného krematoria, pece slúžiacej na pálenie mrtvol a jedného kolumbária, budovy to na uloženie popoľnic. Mestský lekár v dlhšej zpráve podporoval zavedenie pálenia mrtvol a verejnozdravotnícky a stavebný výbor tiež odporúčaly, aby sa vyhovelu prosbe viedeňského spolku. V magistráte len jeden radea pozdvihol slovo proti prosbe, následkom čoho mesto 29 hlasmi proti jednomu zaviedlo fakultatívne pálenie mrtvol a tým cieľom 3000 štvorcových metrov obnášajúci pozemok prepustilo na stavbu potrebných budov.

Požiar. V nitrianskej obci Krakova z nepozornosti povstal požiar, ktorému padla za obeť skoro celá jedna ulica. Tamajším a z okolitých obcí došlým hasičom po namáhavej práci podarilo sa predsa zachrániť školu, faru a obecní dom. — V spišskej obci Krompach zrazu na dvoch miestach vypukol požiar a vzdor tomu, že hasičské spolky z okolitých obcí a aj vojsko z Levoče pribehlo na pomoc, predsa pohltol 40 domov a mnoho gazdovských budov. Má sa za to, že nejaký naničhodník obeň podložil.

Posviacka chrámu. Najnovší budapeštiansky kat. chrám, postavený v Alžbetinom okrese je nž úplne hotový a vnútorné práce i osdobenie chrámu o krátky čas tiež sa skončia. Nový chrám nosí meno kráľovnej Alžbety, jako i ten okres, v ktorom je postavený. Základný kameň chrámu, ako známo, položil jeho veličenstvo kráľ a teraz znova poprosia kráľa, aby súčasťnil sa i na posviacke jeho. Deň posviacky ustáli sám panovník. Posviacka odbývať sa bude za veľkej cirkevnej slávnosti; cirkevné obraby odhavovať bude knieža-primas Vaszary.

Nešťastie. Na mnohých stranách vlasti našej padly počiatkom tohto týždňa veľké lejaky, ktoré rozvodnily rieky. Rozvodnená Rimava medzi Hnúšťou a Píľou sobrala dva mosty. V Hnúšti veľký zástup zvedavého ľudu a mostu obdivoval rútiace sa vlny Rimavy, keď zrazu most sa sboril a strhnúc so sebou 5—6 žien a detí, ktoré však na šťastie podarilo sa z rozvodnenej rieky zavčasu ratovať.

Pozor pri kolkovaní. V Promontori pri Budapešti jedna spoločnosť hrala sa v kolky. Jozef Mihalovič, stolársky pomocník chcel hodiť guľu ale tá sa mu z ruky vyšmykla a pekárskeho tovaryša Michala Naszaly tak udrela do hlavy, že tento bez vedomia klesol na zem. Museli ho doviezť do Rochusovej nemocnice.

Pozor so špiritusom. V obci Hajdu Dorogh krémár Herman Leuchtman so svojou ženou stádal špiritus pri horiacej svieci. Z nepozornosti priblížil sa so sviecou ku sudu tak, že sa špiritus chytil a sud rozhodil. Na hrozný výbuch pribehli India, ale vtedy už celá chyža bola v plameni, a len ťažko vedeli krémára a jeho manželku von vytiahnuť. Leuchtmannová o niekoľko hodín zomrela, Leuchtman tiež nezostane na žive. Malé deväťmesačné dieťa pošťastilo sa slúžke ochrániť.

67 rokov slúžkou. Takúto dlhú dobu slúžila jedna verná slúžka u jedného panstva, za čo bola práve vyznačená Minister vnútra totižto pochvalným diplomom a záslužnou medaillou vyznačil 84ročnú slúžku, ovdovelú Francovu Kovácsovu, ktorá už 67 rokov slúži u rodiny Kenessy v obci Nyék. Oddanie vyznačenia dialo sa za veľkej slávnosti a za účasti početného obecnstva na tamajšom obecnom dome.

Keď je krajčír zaľúbený. V Erzsébetfalve neďaleko hlavného mesta istý Ján Gál, mladý krajčírsky majster smrteľne zaľúbil sa do peknej 19ročnej Elizky Horváthovej, ale ona ho nechcela, lebo chodila v sľuboch s jedným budapeštianskym učiteľom. Mladého krajčíra táto beznádejná láska natoľko pomiatla, že vzal revolver a dvakrát strelil na Elizku Horváthovú, a potom na seba ale sa netrafil. V strachu čo vykonal, Gál vrhnuť sa pred vozeň tade jachajúcej elektrickej železnice, ale vodič vozeň v čas zastavil. Krajčír, ktorého vtedy už začali prenasledovať India, rýchle vstal a bežal k Dunaju a tam hodil sa do rieky. Niektorí však skočili za ním a vytiahl ho na breh. Medzitým došli žandári, ktorí Gála odvedli do väzenia. Nešťastnú devu ošetrujú lekári u jej rodičov. Jej rany sú povážlivé.

1000 malých gazdov v škole. Zo Segedína oznamujú: V štátnych školách v Csongráde, Kis-Telek, Szegvári a v Mindezente tisíc dospelých malých gazdov súčasťnilo sa na riadnom naukobehu, ktorý viedlo 16 učiteľov. V školách týchto prednášali sa predmety; zemepis, dejepis, ústavoveda, osnovanie jednoduchých listín, ďalej vedenie hospodárskych kníh a menovite spôsob praktického hospodárenia. Škôldozorca Július Tergina viackrát navštívil prednášky a bol prekvapený pekným pokrokom, nejedného už sošedivého žiaka — hospodára.

Nešťastia v New-Yorku. V New-Yorku staly sa tieto dni dve veľké nešťastia. V hobokonskom prístave vypukol požiar na jednej lodi a od tej chytilo sa plameňom viac lodí. Požiar sa tak rýchle šíril, že cestovatelia a osobníctvo lodí sotva sa vedeli ratovať. Loď Bremen sa ponorila a viac lodí bolo viac-menej porúchané. Počet mŕtvých a ranených obnáša 320 ľudí. Všeobecne hovorí sa, že by sa bolo počastilo mnoho cestujúcich ochrániť, lebo veď člnok bolo na dostač, ale ku pomoci pospiechajúci veslári len toho boli ochotní vziať na člnok, kto im dobre zaplatil. — O pár dní po tomto obrovskom nešťastí na železničnej dráhe v predmestí Takomas, ťahajúcej sa vysoko ponad domy, vyšinul sa jeden vozeň a padol na ulicu. Z pomedzi cestujúcich zomrelo 35 ľudí, ťažko raneno je 9 ľudí.

Samovražda a povera. Vo Veľkej Lomnici (spišská stolica) krajčír Karol Bukoviny premrhajúc svoj majetok obesil sa. Keď samovraha našli, ešte žil, ale z okolo stojacich nikto nemal toľko smelosti, aby ho odrezal, lebo tak v obci, ako i na celom okolí panuje tá povera, že kto odreže obesenca, ešte v ten istý rok umre. Preto nikto neprišiel nešťastnému človeku na pomoc, lež bežali pre lekára a dokiaľ tento prišiel, krajčír tam pred očima prítomných vypustil ducha. Tiež jeden smutný následok hlúpej povery.

Pre karty. Dvaja nádenníci: Jozef Pušik a Matias Martinka tak zasvätili nedeľu, že sa celé popoludnie hrali v karty. Šťastie pridružilo sa ku Pušikovi, lebo tento ustavične vyhrával a pozde večer odišiel domov. Jeho spoluhráč Martinka vykradnul sa za ním a potom na Telekihu námestí revolverom trikrát strelil na Pušika. Všetky tri gule trafily a ťažko ranily šťastného hráča. Jedon policajt ebecel Martinku chytiť, tento však i naňho strelil, ale na šťastie ho netrafil. Policajt na to po dlhom zápase zúriaceho chlapa chytil, poviazal a odviezol na kapitanát. Pušik teraz leží v Rochusovej nemocnici.

Oslobodený útočník. Jako známo, v Brüsseli jedon 18ročný mladík istý Šipido bol strelil na dediča anglického trónu Waleského princa, keď tento cez Brüssel cestoval do Koppenhágy. Pravota proti Šipidovi odbyvala sa tieto dni a súd útočníka oslobodil. Porotci totiž vyriekli, že je Šipido vinný ale vyhlásili, že následky svojho skutku nebol vstave úväziti. Následkom tohto súd Šipida a jeho dvách kamarátov oslobodil a všetkých pustili hneď na slobodu. Šipido však prítom všetkom do svojho 24. roku bude stáť pod dozorom vlády.

Parižska výstava v Budapešti. Minister Darányi v Paríži aj osobne presvedčiac sa o veľkom zdare uhorského poľnohospodárskeho lesníckeho a poľovníckeho oddelenia na svetovej výstave, uzavrel, že po zaklúčení parížskej výstavy skupeninu poľnohospodársku, lesnícku a poľovnícku dá previezť do Budapešti a tu ich tiež vystaví, aby si tieto výstavy i takí mohli obzreť, ktorí nemali príležitosť vidieť parížsku výstavu.

Otcovrah. V obci Zebény (zemplínska stol.) Andrej Likmann povadil sa v poli so svojím ocom a schytilac kosu, jedným švihom odťal mu hlavu. Otcovraha chytili.

Ako obišli zákon. Cieľom rozšírenia paloty francúzskeho veľvyslanectva v Londýne francúzska vláda chcela kúpiť súdny pozemok, ale tento grunt však prináležal jednej náboženskej spoločnosti, ktorá v smysle zákona nesmie predať svoje nehnuteľnosti. Spoločnosť teda na stavby potrebný pozemok jednoducho dala francúzskej vláde do árendy, a síce na deväťstodevätidesiatdeväť rokov. Smluva je už úradne potvrdená.

Obesil sa pre pajes. Istý Lemmel Hoffstädter, syn statkára v halšskej obci Bobova, zasľúbil sa s jednou peknou židovskou devou. Dievča pre neho jednomu druhému pytačovi svojmu dalo košík. Sľúbenci boli blažení, ale odmietnutý pytač prisahal pomstu svojmu šťastnému sokovi. Tieto dni odvrhnutý pytač prišiel ku Hoffstädterovcom a vidiac že mladý Hoffstädter spí na pohovke, vzal nožnice, od koreňa odstrihol mu pajesy a potom ušiel. Keď mladý zasľubenec vstal a videl, čo sa s ním stalo, zúfal. Prišla mu na um mladucha, ktorej sa takto nechcel ukázať, obávajúc sa, že ho sľúbenica vysmeje, ba že sa ho i zriekne, lebo jej otec je horlivý ortodox. Toto tak roztrpčilo mladého Hoffstädtera, že odišiel do blízkej hory a tam sa obesil. Tam ho našli na druhý deň na strome mŕtvého.

KU OBRÁZKU.

Sväzanie.

Sväzanie úrody s poľa je tá doba, ktorú gazda najúzkostlivejšie očakával. Vtedy vidí, jaké ovocie doniesla mu jeho celoročná, krvopotná práca a dľa tobo býva aj nálada gazdu a jeho čefade. Kde prírodné pohromy zničily úrodu, tam veru žatva ide smutno, ale kde z dobrotivosti Božej hojná je odmena práce gazdovej, tam sa žatva odbyva veselo. Kosci s radostou kosia, žnice spievajú a v celom chotári badať uspokojenie s darom Božím.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 13. júla.

V budapešianskych tržniciach predávaly sa podrobné nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 104, zadok 116, poliev

ková 126, jazyk 130, obličky, ľadviny 180, čistené 340 halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok —, zadok 0 — hlov. — *Telacina*: predok 108, zadok 120, stehno 200 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 112, stehno a lopatka 120 hlov za 1 klg. — *Sunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg. pri kúpe najmenej 5 klgrov.

Masť: Sviňská 108 hlov, loj 106 hlov, slanina ku roztopeniu 104 hlov a husacia masť 250 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 65, sliepku 150, kohúta 170 hlov. Za jednu kačku 280, za tučnú mladú hus 500 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 70, sliepka 150, kapúň 240 hlov, tohoročná hus 400 halierov (za jeden klg. tučnej husy 100 hlov), morka za kilo 130 hlov, kačka za kus 260 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 8 kusov za 40 hlov, menšie 45 kusov za 2 korunny, ku čajn 7 kusov za 40 hlov.

Ryby: Kapor 120, sumec 140, štika 130, zubáč 200, jesater 300, okuň 180 hlov za klg. Raky: kus za 16 hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 170, ku čajn 220 hlov za 1 klg. Tvaroh 40 hlov za kilo — Smotana 40 hlov za liter. — Pár holubov 120 hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica — hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klg. divej svine — hlov, celé stehno srny 0 kor. — Zemiaky nové 26 hlov za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	28.00	27.60	25.00	24.00	21.60	22.20
číslo:	6	7	7½	8		
kor.	17.60	16.60	15.40	11.40		

Pšeničné otruby drobné po kor. 8.80, hrubé po 8.80.

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky kor. 2.80—3.60, žlté kor. 4.20—4.60, rožky kor. 7.00—7.20, biele kor. 2.80—3.00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 20 hl. kor. — *Cibuľa* kor. 5.00—8.40 m. c. *Zeler* 100 kusov — — *Nové uhorky*: za kus 26 halierov.

Strova: *Hrach* nový liter 28 hal., čistený starý

18—30 hal. za liter. *Sošovica*: domáca 16—24 za klg. *Riža* 20 hlov za kilo. *Zelená fasuľa nová* 30 hal. za klg. **Chlieb**: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

Mlyn na predaj

v **Opatovej**, ½ hodiny od Trenčína a od Teplej. Stroj je novej konštrukcie. Voda jako v lete tak i v zime **stála**. Stavby z tvrdého materiálu v najlepšom stave. K tomu okolo mlyna pod 6 meríc prvej klasy roľa. Možno aj hneď nastúpiť.

Blížiu zprávu podá pán

Kontsek Ferenc
v Trenčine.

(3—2.)

Vzorky a cenník zasílají se vyplacené!

Tkalcovské výrobní společenstvo „Vzájemnost“

V Hronově nad Melují (Čechy)

kteří nabízejí ke koupi všeho druhu plátna, damaškové grádle, kanafasy, sytkoviny (inléd), ubrusy, ubrousky, ručníky (též knoippovské a frotirovací), kapesníky, látky slámkové a matracové (atlasy), látky šatové (zefiry, šotyše), oxfordy (širtinky), vkusné pravobarevné modré kuchyňské zastěry a jiné výrobky domácího tkalcovství. — Ač podnik náš trvá od srpna r. 1899, můžeme již posloužit množstvím pochvalných uznání. Vzorky a cenník zasílají se vyplacené.

(3—1.)

Podporujte jen naše domácí rukodilné výrobky!

Podporujte naše družstva svépomocná!

V družstvech naše spásá!

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 13. júla.

Obilie	Jakošť dla hekt.	Za 50 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska ...	75—81	7.15	7.45	Štátny dňh. (Za každých 100 korún)			Prvá uhor. poisť. spol.	5500.—	5605.—
" peštianska ...	75—81	7.05	7.70	Uhorská zlatá renta 4½%	96.25	96.75	Pešt. uh. kupec. b.	2600.—	2610.—
" stolnobebradská ...	75—81	7.15	7.75	Uhorské korunová renta 4½%	91.10	91.50	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa ..	16000.—	16100.—
Kaš (šito) ...	70—72	6.25	6.60	Uhorské regálové úpisý 4½%	98.30	99.03	Šalgó-tarjánka baňa na uhlie	622.00	625.00
Jačmeň na krm ...	60—62	5.90	6.10	Uhorské premiové úpisý 4½%	159.50	159.50	Záložné listy.		
" na pátku ...	62—64	5.60	5.80	Uhorská tiskovo-segedínska po- šička 4½%	139.00	140.00	Uhorského pozem. úverového ústavu 4½%	93.50	94.50
" na várku ...	64—66	—	—	Uhorská žel. poštice 4½%, v zl.	100.50	101.50	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4½%	98.00	99.00
Ovos ...	89—41	5.00	5.50	" vyvážkové úpisý 4½%	90.50	91.50	Úb. úver. ústavu s prémieou 4½%	117.00	117.50
Kukurica ...	—	5.50	5.70	Spoločná poštice v bež. penia- soch 4½%	97.00	97.50	Peniaze.		
Proso ...	—	5.00	5.30	Žreby.			Čisársky dukát.	11.37	11.45
Repica ...	—	—	—	Spolku „Jó sniv“	6.00	6.50	Dvadsať-frankovník	19.27	19.32
Dateľinové semá, luc. ...	—	—	—	Uhorského „Červené križa“ ..	18.00	19.00	Nemecká ríšska mätka	118.65	118.95
Sviňská masť peštianska	—	53.50	54.00	Bakúskeho	42.00	43.00	Striebro	—	—
" " vidiecka ..	—	—	—	Basilika	12.50	13.50			

Platný od 1. mája 1900.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. mája 1900.

Zólyom—Zólyom-Brézó.

Stanica	triedy	nák. os.	miešan.	miešan.	nák. vl.	miešan.	osobný
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Zólyom	ind.	4 20	8 39	12 05	1 55	5 20	8 40
Zólyom város 1. sz.	>	*4 26	8 46	*12 10	2 02	*5 26	*8 45
Sáfiács	>	4 41	9 01	12 23	2 17	5 39	8 58
Farkasfalva	>	5 00	9 20	12 38	erk.	5 54	9 13
Zólyom-Radvány	>	5 19	9 39	12 54		6 10	9 28
Beszt.-Szt.-János	>	5 28	9 48	1 02		6 18	9 38
Beszt.erczebánya	erk.	5 33	9 54	1 06		6 23	9 43
	ind.	5 50	—	1 18		6 45	—
Sálfalva 16. sz.	>	*6 01	—	*1 32		*6 57	—
Zólyom-Lipcese	>	6 15	—	1 50		7 11	—
Luczatő	>	6 37	—	2 12		7 31	—
Libethánya 20. sz.	>	*6 44	—	*2 20		*7 39	—
Mezőköz 21. sz. 6rh.	>	*6 53	—	*2 29		*7 48	—
Borosznó Szt.-Andr.	>	*7 01	—	2 39		*7 57	—
Németfalva 23. sz.	>	*7 12	—	*2 51		*8 07	—
Garam-Hidvég	>	7 22	—	3 00		8 16	—
Péteri	>	7 33	—	3 12		8 27	—
Lopér A.-Lehota 26.	>	*7 40	—	3 20		8 34	—
Zólyom-Brézó	erk.	7 48	—	3 29		8 42	—

Zólyom-Brézó—Zólyom.

Stanica	triedy	nák. os.	miešan.	miešan.	miešan.	nák. os.	nák. os.
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Zólyom-Brézó	ind.	5 00	—	1 03	5 00	9 00	
Lopér A.-Lehota 26.	>	*5 09	—	1 10	5 09	*9 09	
Péteri	>	5 18	—	1 21	5 17	9 23	
Garam-Hidvég	>	5 29	—	1 29	5 27	9 34	
Németfalva 23. sz.	>	*5 38	—	*1 36	*5 34	*9 43	
Borosznó Szt.-Andr.	>	*5 50	—	1 46	5 45	*9 55	
Mezőköz 21. sz. 6.	>	*6 00	—	*1 54	*5 52	*10 05	
Libethánya 20. sz. 6.	>	*6 09	—	2 03	6 01	*10 15	
Luczatő	>	6 26	—	2 19	6 12	10 23	
Zólyom-Lipcese	>	6 37	—	2 29	6 22	10 35	
Sálfalva	>	*6 52	—	*2 41	*6 34	*10 51	
Beszt.erczebánya	erk.	7 05	—	2 52	6 44	11 05	
	ind.	7 15	10 10	3 10	7 09		
Beszt.-Szt.-János	>	7 21	*10 14	3 17	7 15		
Zólyom-Radvány	>	7 28	10 22	3 25	7 22		
Farkasfalva	>	7 41	10 39	3 41	7 35		
Száfiács	>	7 54	10 59	3 59	7 48		
Zólyom város 1. sz.	>	*8 02	*11 10	4 10	*7 57		
Zólyom	erk.	8 07	11 15	4 16	8 02		

Pozsony—Lipótvár.

Stanica	triedy	osobný	osobný	rýchlo	osobný	miešan.	osobný
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		I-III.	I-III.	I-II.	I-III.	I-III.	I-III.
Pozsony	ind.	1 40	6 00	9 36	1 15	6 15	
Dynamitgyár 1. sz.	>	—	*6 09	—	—	*6 25	
Récsé	>	1 54	6 16	—	1 30	6 32	
Sz.-György	>	2 05	6 28	9 52	1 41	6 48	
Grinád 7. sz. 6rh.	>	—	*6 36	—	*1 48	6 57	
Bazin	>	2 21	6 43	10 00	1 56	7 05	
Terling-Modor 10.	>	—	*6 51	—	—	*7 13	
Modor-Senkvecz	>	2 35	6 59	—	2 09	7 20	
Báhony	>	2 48	7 12	—	2 22	7 33	
Cziffer	>	2 55	7 19	*10 18	2 29	7 41	
Nagyszombat	erk.	3 08	7 33	10 27	2 42	7 55	
Lócz-Bresztovány	ind.	3 33	7 56	*10 39	3 04	8 15	
Bucásny	>	—	8 03	—	3 10	*8 21	
Lipótvár	erk.	3 47	8 12	10 47	3 19	8 30	

Lipótvár—Pozsony.

Stanica	triedy	osobný	osobný	osobný	rýchlo	miešan.	osobný
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		I-III.	I-III.	I-III.	I-II.	I-III.	I-III.
Lipótvár	ind.	1 16	4 35	11 24	5 46	6 15	8 55
Bucásny	>	—	*4 44	12 33	—	*6 29	9 05
Lócz-Bresztovány	>	1 32	4 52	11 40	*5 54	6 39	9 15
Nagyszombat	erk.	1 47	5 07	11 54	6 04	7 03	9 30
Cziffer	ind.	2 12	5 37	12 31	*6 16		10 02
Báhony	>	2 21	5 45	12 39	—		10 10
Modor-Senkvecz	>	2 36	6 00	12 52	—		10 26
Terling-Modor 10.	>	—	*6 06	—	—		*10 32
Bazin	>	2 56	6 15	1 03	6 35		10 45
Grinád 7. sz. 6rh.	>	—	6 20	*1 10	—		10 51
Szt.-György	>	3 07	6 29	1 19	6 42		11 02
Récsé	>	3 22	6 40	1 31	—		11 14
Dynamitgyár 1. sz.	>	—	*6 45	*1 36	—		*11 19
Pozsony	erk.	3 38	6 56	1 47	6 58		11 30

Nyitra—Lipótvár.

Stanica	triedy	osobný	osobný	miešan.
		vlak	vlak	vlak
		I-III.	I-III.	I-III.
Nyitra	ind.	6 30	9 50	3 44
Kajsa 10. sz. 6rh.	>	*6 38	*9 58	*3 55
Úzbégh	erk.	6 44	10 04	4 04
Elecske	ind.	7 02	10 21	4 29
Récsény	>	7 17	10 34	4 47
Galgóc	>	7 36	10 49	5 11
Lipótvár	erk.	7 44	10 57	5 22

Lipótvár—Nyitra

Stanica	triedy	osobný	miešan.	miešan.
		vlak	vlak	vlak
		I-III.	I-III.	I-III.
Lipótvár	ind.	8 25	11 40	6 00
Galgóc	>	8 35	12 00	6 22
Récsény	>	8 58	12 31	6 55
Elecske	>	9 06	12 46	7 10
Úzbégh	erk.	9 20	1 06	7 30
Kajsa 10. sz. 6rh.	ind.	*9 28	*1 19	*7 44
Nyitra	erk.	9 35	1 30	7 55

Pozsony—Dévény-Ujfalu—Szakolca.

Stanica	triedy	osobný	osobný	osobný
		vlak	vlak	vlak
		I-III.	I-III.	I-III.
Pozsony	ind.	6 15	1 30	5 51
Vöröshid	>	*6 21	*1 36	*5 58
Lamacs	>	6 28	1 48	6 05
Dévény-Ujfalu	erk.	6 39	1 54	6 15
Dévénytő	>	6 54	2 10	6 24
Zohor	ind.	7 07	2 23	6 43
Detrekő-Csütörtök	>	7 17	2 33	6 55
Malaczká	>	7 30	2 48	7 10
Nagy-Lévard	>	7 44	3 02	7 25
Morva-Szt.-János	>	7 58	3 16	7 41
Székelyfalu-Bár-Szt.-György	>	8 06	3 25	7 50
Kutti	erk.	8 16	3 35	8 01
Egbell	ind.	8 30	3 50	8 18
Holics	erk.	8 43	4 04	8 34
Szakolca	>	8 55	4 16	8 47

Szakolca—Dévény-Ujfalu—Pozsony.

Stanica	triedy	osobný	osobný	osobný
		vlak	vlak	vlak
		I-III.	I-III.	I-III.
Szakolca	ind.	5 00	9 25	4 55
Holics	erk.	5 10	9 35	5 05
Egbell	ind.	5 27	9 52	5 23
Kutti	>	5 39	10 04	5 38
Székelyfalu-Bár-Szt.-György	>	5 49	10 16	5 50
Morva-Szt.-János	>	5 55	10 22	5 56
Nagy-Lévard	>	6 07	10 35	6 08
Malaczká	>	6 22	10 52	6 23
Detrekő-Csütörtök	>	6 32	11 02	6 33
Zohor	>	6 41	11 12	6 42
Dévénytő	erk.	6 53	11 24	6 53
Dévény-Ujfalu	>	7 03	11 36	7 01
Lamacs	ind.	7 25	11 56	7 21
Vöröshid	>	7 30	*12 00	*7 25
Pozsony	erk.	7 35	12 05	7 30

* Podmienečne vlak zastane.

Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knižničiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.